

ONLINE JOURNAL OF MUSIC SCIENCES

Çevrimiçi Müzik Bilimleri Dergisi

GENÇLİK MERKEZLERİ VE HALK EĞİTİM MERKEZLERİ'NDE VERİLEN ÇALGI EĞİTİMİNİN KARŞILAŞTIRMALI İNCELENMESİ

A COMPARATIVE EXAMINATION OF THE INSTRUMENT TRAINING GIVEN IN YOUTH CENTERS AND PUBLIC EDUCATION CENTERS

Atıf/Citation

Akçay, Ş. Ö. ve Kızılyıldız, V. (2022). Gençlik Merkezleri ve Halk Eğitim Merkezleri'nde verilen çalgı eğitiminin karşılaştırmalı incelenmesi. *Online Journal Of Music Sciences*, 7(2), 212-240.
[https://doi.org/ 10.31811/ojomus.1208657](https://doi.org/10.31811/ojomus.1208657)

Şevki Özer AKÇAY

Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi, Güzel Sanatlar
Fakültesi, Müzik Bilimleri Bölümü,
soakcay@atauni.edu.tr

<https://orcid.org/0000-0002-0493-9897>

Viyan KIZILYILDIZ

Lisans, Atatürk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi,
Müzik Bilimleri Bölümü, vdmn78866@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-0757-8513>

Cilt/Volume: 7

Sayı/Issue: 2

Aralık/December 2022

Araştırma Makalesi/Research Article

Geliş Tarihi/Received: 24.11.2022

Kabul Tarihi/Accepted: 29.12.2022

Yayın Tarihi/Published:31.12.2022

* Bu çalışma, Viyan KIZILYILDIZ'ın Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümü'nde Doç. Dr. Şevki Özer AKÇAY danışmanlığında yürüttüğü "Gençlik Merkezleri ve Halk Eğitim Merkezlerinde Verilen Çalgı Eğitiminin Karşılaştırmalı İncelenmesi" başlıklı lisans tezinden üretilmiştir.

Gençlik Merkezleri ve Halk Eğitim Merkezleri' nde verilen çalgı eğitiminin karşılaştırmalı incelenmesi

ÖZ

Bu çalışmanın amacı Erzurum il merkezi ile çevre illerde (Ağrı, Hakkari ve Van) bulunan, Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı faaliyet yürüten İl Gençlik Merkezleri (GM) ile Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak eğitim veren Halk Eğitim Merkezleri'nde (HEM) verilen çalgı eğitim derslerini benzerlikler ve farklılıklar açısından karşılaştırmalı olarak incelemektir.

Bu çalışma; özengen müzik eğitimi veren 8'i Gençlik Merkezi ve 8'i Halk Eğitim Merkezi olmak üzere 16 kuruluştaki yürütülmüştür. Araştırmanın verileri, çalışma kapsamında belirlenen illerdeki Gençlik ve Halk Eğitim merkezlerinde çalgı dersi veren 28 öğretmenden yüz yüze görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Elde edilen veriler, içerik analizi ve betimsel istatistik yöntemlerinden sıklık ve yüzde ile analiz edilmiştir.

Çalışma sonucunda gerek GM'de gerekse de HEM'deki öğretmenlerin çok önemli bir kısmının binaların genel durumu, dersliklerin genel fiziki yapısı ve çalgı eğitimi için uygunluğu; oturma düzeni ve tahta gibi araç gereçler açısından kurumlarının yeterli olduğu görüşünde oldukları belirlenmiştir. Her iki tür eğitim merkezinde de eğitimcilerin büyük bir bölümünün çalgı eğitimi sürecinde hem teorik olarak anlatma hem de göstererek yaptırma yöntemini kullandıkları, büyük bir bölümünün çalgı eğitimi sürecinde en fazla kullandıkları ders materyalinin metod/etüd/modül olduğu saptanmıştır. Her iki kurumda eğitim veren öğretmenlerin de kullanmakta oldukları bir eğitim müfredatının bulunduğunu fakat çoğu zaman bu müfredata uymayarak kendi planlarını uyguladıkları belirlenmiştir. GM'de kurs bitiminde; katılımcıların genelini ölçme ve değerlendirme yapmadıkları ve/veya genel bir öz değerlendirme yaptıkları, HEM'de ise öğretmenlerin büyük kısmının kurs bitiminde sınav yaptıkları; her iki kurumda da çalgı eğitimi sürecinin sonunda çoğunlukla kurs bitirme belgesi ya da sertifika verildiği belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Müzik eğitimi, özengen müzik eğitimi, yaygın eğitim, enstrüman eğitimi, gençlik.

ABSTRACT

This study aims to examine the instrumental education lessons' differences and similarities by comparing which are located in Erzurum city and surrounding cities (Ağrı, Hakkari, and Van) associated with provincial youth centers and the ministry of national education.

This study was conducted in 16 institutions, 8 of which are Youth Centers and 8 of which are Public Education Centers, which provide amateur music education in Erzurum, Ağrı, Van and Hakkari provinces. The data of the research were collected through face-to-face interviews with 28 teachers who gave instrument lessons in the Youth and Public Education centers in the provinces determined within the scope of the study. The obtained data were analyzed with frequency and percentage from content analysis and descriptive statistics methods.

As a result of the study, it was determined that a very important part of the teachers both in the GM and HEM were of the opinion that their institutions were sufficient in terms of the general condition of the buildings, the general physical structure of the classrooms and their suitability for instrument training, seating arrangement and equipment such as blackboard. In both types of training centers, it was determined that most of the trainers used both the theoretical explanation and demonstration methods in the instrument training process, and the method/etude/module was the most used course material in the instrument training process. It has been determined that the teachers teaching in both institutions have a curriculum that they use, but most of the time they do not comply with this curriculum and implement their own plans. At the end of the course at GM; that most of the teachers do not measure and evaluate and/or

make a general self-assessment, while in HEM most of the teachers take an exam at the end of the course; In both institutions, it was determined that a course completion certificate or certificate was mostly given at the end of the instrument training process.

Keywords: Music education, amateur music education, non-formal education, instrument education, youth.

1.GİRİŞ

1.1.Eğitim

En geniş anlamı ile bireyin yaşamı boyunca istemli ya da istemsiz elde ettiği tüm bilgi, beceri ve deneyimler ile bunların yardımıyla sahip olduğu tutum ve davranışların bütünü, eğitim olarak tanımlanabilir. İnsan sosyal bir varlık olup tüm beceri ve davranışlarının bir kısmını doğuştan getirdiği gibi diğer bir kısmını da yaşamı süresince elde eder. İşte yaşamı boyunca elde ettiği bu bilgi ve becerilerin bir bölümü kendi kendine öğrenilirken diğer bölümünü ise toplumdan elde etmektedir. Bu aşamada bireyin farklı yollarla edindiği birikimi başkalarına aktarma ihtiyacı ve dolayısıyla da eğitim kavramı ortaya çıkar (Güçlü, 2021, s.25). Eğitim; formal eğitim, informal eğitim ve son zamanlarda literatüre giren ve ülkemizde yeni yeni kullanılan sargın eğitim olmak üzere üç farklı disipline ayrılabilir (Boydak-Özan vd., 2018, s.16).

1.1.1. Formal Eğitim

Bilginin bireye ulaştırılması amacıyla bu amaç için özel örgütlenmiş hiyerarşik bir yapının (okul vb.) gerekli olduğu, süreç sonunda diploma gibi resmi bir belgeye ulaşılan ve önceden belirlenmiş bir program çerçevesinde verilen eğitim türüdür. Formal eğitim hem amaçlı ve hem de planlıdır. Bilinçli ve kasıtlı bir uygulama ile bireyin değiştirilen veya belirlenen davranışları, toplum ve/veya eğitim alanındaki karar mekanizması tarafından onaylanmış, kabul gören davranışlardır (Boydak-Özan vd., 2018, s.16, Yeşilyurt vd., 2020, s.29). Bu tür eğitimin verildiği kurumlara en iyi örnek okullardır. Okullarda öğretmenler tarafından bir ölçme ve değerlendirme süreci yürütülmekte ve süreç sonunda eğitimin nesnesi olan bireylere resmi olarak değeri olan ve tanınan bir diploma veya sertifika verilmektedir (Yeşilyurt vd., 2020, s.29). Formal eğitim, örgün ve yaygın eğitim olarak iki alt türe ayrılmaktadır (Boydak-Özan vd., 2018, s.16; Yeşilyurt vd., 2020, s.29). *Örgün eğitim*; çoğu zaman devlet tarafından kurulup işletilen veya devlet denetimindeki kurumlar tarafından verilen ve dönemsel sıra ile okul öncesi, ilköğretim ve lise ve ardından yükseköğretim kademelerine sahip formal eğitim türüdür. Eğitim süreci belirli yıllara veya dönemlere ayrılmakta ve bu aşamaları başarıyla bitiren öğrencilere bir diploma ya da akademik bir derece verilmektedir. Örgün eğitimde süreklilik söz konusudur; çoğu zaman o toplumda o yaş grubunda herkes için zorunludur; genel kültür ve bilimin tüm alanlarındaki bilgiye ilaveten uygulandığı toplumun başta sosyo-kültürel olmak üzere değer yargılarını,

Gençlik Merkezleri ve Halk Eğitim Merkezleri' nde verilen çalgı eğitiminin karşılaştırmalı incelenmesi

adetlerini, tecrübelerini ve tarihini genç kuşaklara aktarma amacına sahiptir (Yeşilyurt vd., 2020, s.30). Örgün eğitim sistemine hiç dahil olmamış veya bu sistemin belli bir aşamasında bulunan veya bu sistemde çeşitli nedenler sonucunda ayrılmış olan bireylere ilgi ve gereksinim duydukları alanlarda bilgi ve beceri kazandırmak amacıyla yapılan eğitim türüne *yaygın eğitim* denilmektedir (Fidan, 2012, s.5). “Yaygın eğitim”, “halk eğitimi” ve “yetişkin eğitimi” çoğunlukla eş anlamda kullanılan terimlerdir. Fakat artık yaygın eğitim kavramı yerine “yaşam boyu öğrenme” kavramı sıkça kullanılır hale gelmiştir (Kaya, 2015; Sabancı & Rodoplu, 2013). Ülkemizden örnek verecek olursak Halk Eğitim Merkezleri'nde verilen eğitimler, çıraklık eğitimi merkezleri, akşam sanat okulları ile resmî veya özel kurumlardaki hizmet içi eğitim faaliyetleri yaygın eğitim sistemine dahildir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın yayınladığı yönetmeliğe göre; “Yaygın eğitim, örgün eğitim sistemine hiç girmemiş ya da örgün eğitim sisteminin herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademedен ayrılmış ya da bitirmiş bireylere; ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişmelerini sağlayıcı nitelikte çeşitli süre ve düzeylerde hayat boyu yapılan eğitim, öğretim, üretim, rehberlik ve uygulama etkinliklerinin tümüdür.” (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2010). Eğitimin genel amacı bireylerin çeşitli bilgi, beceri ve davranışlara sahip olmasını sağlamak, onları yaşama hazırlamak ve yetenekleri doğrultusunda bir mesleğe yönlendirmek ise bu hedefe ulaşılabilme için sadece örgün eğitim çoğu zaman yeterli olmayacaktır. Bu açıdan yaygın eğitim örgün eğitime bir alternatif değil de onu tamamlayan bir eğitim türü görevini üstlenebilir (Yeşilyurt vd., 2020, ss.30-32).

1.1.2. İnfomal Eğitim

Eğitim faaliyetleri; ister yaygın ya da isterse örgün eğitim modeline sahip olsun bir okul ya da eğitim amacıyla oluşturulmuş bir kurum ile sınırlı değildir. Toplum ve fiziksel çevre içindeki günlük yaşamında birey gözlem, deneyim veya sadece taklit yoluyla birçok şey öğrenir. İşte günlük yaşam aktivitelerinden elde edilen ve yapısal olmayan eğitime türü “infomal eğitim” olarak adlandırılır. Örnek verilecek olursa; bir çocuğun araba kullanan annesine neden arabayı durdurduğunu sorması ve annenin de çocuğuna trafik ışıklarını göstererek o ışıkların anlamını söylemesi infomal eğitimidir (Boydak-Özan vd., 2018, s.24). Bu eğitim metodu bilinçli, bilinçsiz veya tesadüfen de olabilir. Çocuklar arkadaşlarıyla, gençler de akranlarıyla oluşturdukları iletişim ve oyun grupları çatısı altında birbirleriyle interaktif bir şekilde etkileşime girerek bilgi, deneyim, duyguları birbirlerine aktarma yoluyla dayanışmayı, yardımlaşmayı, iş birliğini ve kurallara uymayı öğrenme süreçleri infomal eğitimidir. Bu tür eğitim faaliyetler ailede, sokakta veya spor alanlarında, işyerinde, okulda kısaca günlük yaşamın her alanında kendiliğinden oluşur (Yeşilyurt vd., 2020, s.33).

1.1.3. Sargın Eğitim

Ülkemizde tam olarak bilinmeyen ve daha çok Avrupa'da yaygın olarak kullanılan bir başka eğitim türü ise "sargın eğitim" olup bireylerin günlük hayat içinde amaçlı bir eğitim almadan kendi kendilerine edindikleri bilgi ve beceriler olarak tanımlanabilir. Örneğin kişinin kendi istek ve yeteneği ile halı veya kilim dokumayı öğrenmesi veya enstrüman çalmayı başarması sargın eğitimidir (Boydak-Özan vd., 2018, ss.24-25).

1.1.4. Gençlik Merkezleri

Gençlik merkezleri Resmî Gazete'de 13.07.2003 tarihinde yayınlanan genelge ile kurulmuş olup, daha önce Gençlik ve Spordan Sorumlu Devlet Bakanlığı çatısı altında faaliyet gösterirken 2011 yılında Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın kurulmasıyla Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü adı altında bu kuruma bağlanmıştır (T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı [GSB], 2022a). Gençlik merkezlerinin sayısı 81 ilde Aralık 2012 sonu itibarıyla 118'dir. 2012 yılı Aralık ayı itibarıyla üye sayısı 167.468'e ulaşmıştır (Bırol & Aydın, 2019). Tüm yaş gruplarındaki yurttaşlara spor, sanat ve kültür hizmetleri ve tesisleri sunan gençlik merkezleri, gençlerin hayata hazır hale getirilmesi ve fiziksel, sosyal ve zihinsel gelişimlerinin sağlanması adına önemli sorumluluklar üstlenmiştir. Bu amaçla *müzik, edebiyat, tarih, bilim ve teknoloji, hukuk, el sanatları, kişisel gelişim, yöresel halk oyunları, fotoğrafçılık* ve benzeri alanlarda eğitim faaliyetlerini, gençlerin derslere doğrudan katılımını teşvik ederek interaktif şekilde yürütmekte ve çeşitli eğitim ve sosyal etkinlik aktiviteleri düzenlemektedir. Bu merkezlerde, Türk sanat müziği ve geleneksel Türk müziğini de içine alan yarışmalar da düzenlenmektedir (Bırol & Aydın, 2019).

Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı faaliyet gösteren ve Gençlik Merkezleri'nin de bağlı olduğu Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün görev ve yetkileri mevzuatta şöyle sıralanmıştır (T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı [GSB], 2022b):

- 1- Gençlere yönelik istismarın ve şiddetin engellenmesi ile gençler arasında her türlü ayrımcılığın giderilmesi amacıyla gerekli tedbirleri almak ve bu hususlarda öneriler geliştirmek,
- 2- Yurt içi veya yurt dışında gençlikle ilgili toplantı, kurs, seminer ve benzeri faaliyetler düzenlemek, düzenlenen faaliyetlere katılmak ve bu faaliyetleri desteklemek,
- 3- Gençlere hizmet veren gençlik merkezi ve benzeri tesisler ile gençlik ve izcilik kamplarının kurulması ve çalışmasına ilişkin usul ve esasları belirlemek, bunları geliştirici ve tanıtıcı faaliyetlerde bulunmak,
- 4- Sosyal hayatın her alanına gençliğin etkin katılımını sağlayıcı öneriler geliştirmek,
- 5- Gençlik derneklerinin tescil, vize ve aktarma işlemlerini yapmak,
- 6- Gençleri kötü alışkanlıklardan koruyacak çalışmalar yapmak ve bu konuda faaliyetler yürütmek,

- 7- Ulusal ve yerel düzeyde gençlik etkinlikleri düzenlemek,
- 8- Gençlik haftası etkinliklerini düzenlemek,
- 9- Gençlik alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları ile kamu kurum ve kuruluşları, mahalli idareler ve üniversitelerin ilgili birimleriyle ilişkileri yürütmek.

1.1.5. Halk Eğitim Merkezleri

Halk Eğitim Merkezleri ise Gençlik Merkezleri'ne göre daha köklü bir geçmişe sahiptir. Halk eğitimi, Cumhuriyet'in ilk yıllarında "halk mektepleri", "halk dersaneleri" "halk evleri" gibi kurumlarla yürütülmüştür. 1953 yılında köy ve ilçe merkezlerinde Halk Eğitimi Odaları açılmıştır (Akt., Kaya, 2015). 1956 yılında, daha önce 1932 yılında kurulan ancak 1951 yılına gelindiğinde kapatılan Halkevlerine ait binalarda Halk Eğitimi Merkezleri oluşturulmuştur (Akt., Kaya, 2015).

"Halk eğitimi" Milli Eğitim Bakanlığı'nın yaptığı tanımlamaya göre, örgün eğitim veren kurumlardan herhangi birine gitmeyen veya bu kurumlardan birini bitirmiş olan bireylere, ilgi, arzu ve gereksinimleri doğrultusunda bir meslek sahibi olmalarına yönelik hazırlanan kısa süreli eğitim faaliyetleridir (Doğan, 2008). Halk Eğitim Merkezleri bu tanıma uygun şekilde buldukları yerleşim yerlerinde okul çağında iken örgün eğitimden yoksun kalan yetişkinlere, bu eksikliklerini gidermek için fırsat hazırlamak, örgün öğrenim görmüş olsa da yaşamın her alanında ihtiyaç duyabileceği bilgi ve becerileri kazanmasını sağlamak, toplumsal değişimlere uyum sağlamasını kolaylaştırmak ve estetik duygu ve düşüncelerini geliştirmek amacıyla içinde müziğin de olduğu birçok alanda eğitim vermektedirler (Türkoğlu & Uça, 2011).

2012-2013 yıllarını içeren dönemde toplam ülkemizde toplam Halk Eğitim Merkezi sayısı 981'dir. Bu merkezlerde aynı dönem içinde kursları bitiren toplam kursiyer sayısı toplam 4.411.532 (Erkek 1.741.624 ve kadın 2.669.908). Toplam öğretici sayısı 6.763 ve derslik sayısı 5532 idi (Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], 2014). Halk Eğitim Merkezleri son idari düzenleme ile "Yaşam Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü" adıyla oluşturulan birime bağlanmış olup Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı faaliyet yürütmektedir (MEB, 2011; Kaya, 2015). Ülkemizde halk eğitiminin tarihsel gelişimi "Cumhuriyet öncesi dönem" ve "Cumhuriyet dönemi" olmak üzere iki farklı evreye ayrılabilir. Cumhuriyet'in ilanından önce medreseler; ahilik kurumu; XVIII. yüzyıldan itibaren ahilik örgütünün yerini alan ve çırak, kalfa, usta yetiştiren loncalar ve ordu Halk Eğitim Merkezleri olarak kabul edilebilir (Türkoğlu & Uça, 2011).

Halk eğitimi, Cumhuriyet'in ilk yıllarında "halk mektepleri", "halk dersaneleri" ve "halk evleri" gibi kurumlarla yürütülmüştür. Köy Eğitim Kursları (1936) ve Köy Enstitüleri (1942) kurularak köylerde köy öğretmenlerine okuldaki vazifelerinin yanında, halkı eğitmek görevi de verilmiştir. Köyü, köy kökenli önderlerin öncülüğünde kalkındırmaya yönelik Köy Enstitüleri, halk eğitimi alanında da etkili olmuştur (Türkoğlu & Uça, 2011). 1953 yılında köy ve ilçe merkezlerinde Halk Eğitimi Odaları açılmıştır. 1956 yılında, daha önce 1932 yılında kurulan ancak 1951 yılına

gelindiğinde kapatılan Halkevlerine ait binalarda Halk Eğitimi Merkezleri oluşturulmuştur (Akt., Kaya, 2015).

“Halk eğitimi” Milli Eğitim Bakanlığı’nın yaptığı tanımlamaya göre, örgün eğitim veren kurumlardan herhangi birine gitmeyen veya bu kurumlardan birini bitirmiş olan bireylere, ilgi, arzu ve gereksinimleri doğrultusunda bir meslek sahibi olmalarına yönelik hazırlanan kısa süreli eğitim faaliyetleridir (Doğan, 2008). Halk Eğitim Merkezleri bu tanıma uygun şekilde buldukları yerleşim yerlerinde okul çağında iken örgün eğitimden yoksun kalan yetişkinlere, bu eksikliklerini gidermek için fırsat hazırlamak, örgün öğrenim görmüş olsa da yaşamın her alanında ihtiyaç duyabileceği bilgi ve becerileri kazanmasını sağlamak, toplumsal değişimlere uyum sağlamasını kolaylaştırmak ve estetik duygu ve düşüncelerini geliştirmek amacıyla içinde müziğin de olduğu birçok alanda eğitim vermektedirler (Türkoğlu & Uça, 2011).

Daha önce de ifade edildiği gibi yaygın eğitim, genel ve mesleki-teknik olmak üzere iki temel bölümden meydana gelir. Yaygın eğitimin amaçlarına ulaşabilmek amacıyla Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği (MEB, 2010) yayınlanmış ve bu yönetmeliğe göre il ve ilçe merkezlerinde ve gereksinim olursa belde, köy ve mahalle gibi yerleşim yerlerinde yaygın eğitim faaliyetlerinin organize edilmesi öngörülmüştür. Bu hizmeti karşılamak üzere açılan halk eğitim merkezlerinin görevleri şöyle tanımlanmıştır (MEB, 2010; Sabancı & Rodoplu, 2013; Türkoğlu & Uça, 2011):

- 1- Bilimsel ve teknolojik gelişmelere uyum, yurttaşlık eğitimi, aile eğitimi, güzel sanatlar (Müzik, resim, oyun vb.) yapıtlarını anlamaya, sevmeye ve uygulamaya yardımcı eğitim vermek, sportif, sosyal ve kültürel etkinlikler düzenlemek,
- 2- Bilmeyenlere okuma-yazma öğretimi, bilenlere eksik eğitimlerinin tamamlanması için destek sağlayıcı sürekli eğitim vermek,
- 3- Meslek öncesi eğitim ve yeni bir meslek edinme, çok yönlü iş eğitimi, endüstri içinde eğitim ve hayat boyu öğrenme konularını kapsayan yaygın eğitim veya kısa süreli ve kademeli mesleki ve teknik eğitim programları uygulamak; yerel düzeyde iş gücü piyasası ile ilgili araştırmalar yaparak istihdama yönelik meslek alanlarında kurslar düzenlemek ve nitelikli insan gücü yetiştirilmesine katkı sağlamak,
- 4- Eğitim ihtiyacı olan alanlarda toplantı, gezi, kampanya, kurs, seminer, konferans, yarışma, açık oturum, sergi, panel, sempozyum ve benzeri etkinlikler düzenlemek,
- 5- Kitaplıklar oluşturmak, belli aralıklarla yayınlar yapmak, çevrenin tarihî ve kültürel değerlerini derlemek ve yayın yoluyla tanıtmak,
- 6- Millî bayramlar, mahallî kurtuluş günleri, belirli gün ve haftalar, çevreye ait gelenek ve görenekler ile millî kültür değerlerinin tanıtılması, korunup yaşatılması yönünde çalışmalar yapmak,

Gençlik Merkezleri ve Halk Eğitim Merkezleri' nde verilen çalgı eğitiminin karşılaştırmalı incelenmesi

- 7- Etkinliklerle ilgili hazırlanmış yazılı, görsel ve işitsel araçlardan belli bir program çerçevesinde kursiyerlerin yararlanmasını sağlayıcı çalışmalar yapmak,
- 8- Hayat boyu öğrenmeyi destekleyen ulusal ve uluslararası bilgi ağı oluşturmak, e-öğrenme uygulamalarında erişime açık bilgi kaynaklarının artırılmasını sağlamak,
- 9- Bakanlığa bağlı olmayan kurum ve kuruluşlarla iş birliği yaparak özel eğitim gerektiren bireyler, koruma altındaki bireyler, sokakta çalışan veya yaşayan çocuklar, değişik sektörlerde çalışan çocuklar, tedavi altındaki madde bağımlıları, tutuklu ve hükümlüler, rehabilitasyon merkezleri ile hastanede yatan kişilere kurs ve etkinlikler düzenlemek,
- 10- Emekliliğe uyum ve yaşlılara yönelik etkinlikler gerçekleştirmek,
- 11- Aileyi geliştirmeye yönelik olarak çocuk psikolojisi, bakımı, gelişimi; ergenlik ve gençlik psikolojisi; ev yönetimi, aile iletişimi ve benzeri konularda eğitim etkinlikleri düzenlemek; anne-babalara çocuk eğitimiyle ilgili uygulamalı kurslar düzenlemek ve bu kursiyer çocuklarının yararlanabileceği çocuk bakım ve oyun odaları oluşturmak,
- 12- Uzaktan eğitimle ilgili her türlü gelişmeyi takip ederek, bu tür eğitim faaliyetlerinden yararlanmak için gerekli önlemleri almak,
- 13- Kırsal kesimden göç edenlerin kent kültürüne uyum sağlamalarına yönelik eğitim çalışmaları yapmak,
- 14- Tarım, endüstri ve hizmet sektöründeki yeni teknolojilerin tanıtılmasına, yeni hizmet alanlarının geliştirilmesine, işsiz ya da farklı bir iş kolunda çalışmak isteyenlerin istihdamını sağlayıcı ve çalışanların hayat seviyelerini yükseltici beceriler kazanmalarına yardımcı olmak.

1.2. Müzik Eğitimi

Müzik eğitimi bir bütündür ancak genel olarak üç farklı kategoriye ayrılabilir: genel müzik eğitimi, özengen müzik eğitimi, mesleki müzik eğitimi. *Genel müzik eğitimi*; Her bireye yaşamın çoğu alanında kullanabileceği asgari düzeyde müzikal bilgi ve becerilerin kazandırılması olarak tanımlanabilir (Uçan, 1997, ss.32-38). Bu eğitim zorunlu olan genel eğitimin olmazsa olmaz bir unsurudur ve toplumdaki her bireye 'genel müzik kültürü' vermeyi hedefler. İlaveten özengen ve mesleki müzik eğitimine bir temel ve kişiyi o eğitimlere hazırlama görevini de üstlenir. Bu eğitim türünde hem çağdaş hem de geleneksel müzik türleri ile ilgili bilgiler kişiye aktarılır. Müzik eğitimi örgün olmayan (informal), yarı örgün ve örgün (formal) olarak üç farklı eğitim metodu kullanılarak gerçekleştirilir (Uçan, 2005, s.4). *Özengen müzik eğitimi*; Genel müzik eğitimi ile yetinilmeyip kişiye özel olarak kişinin istekli, gönüllü ya da tutkulu olduğu müzik konu ya da konularına etkin olarak katılımını amaçlayan amatörce eğitimi tanımlar. *Mesleki müzik eğitimi*; Müzik alanının bütünü ya da bir parçası ile ilgili bir faaliyeti meslek olarak seçen ve müziğe belli ölçüde yetenekli olan kişilere yönelik olup mesleğin gerektirdiği yetenek ve birikimi kazandırmayı amaçlar (Uçan, 1997, ss.32-38).

Müzik eğitiminin en önemli unsurlarından biri olan çalgı eğitimi, bir ya da birden çok çalgı kullanılarak genelde kişisel bazen de toplu şekilde icra edilen öğrenciye müzikal anlamda istedik davranışlar kazandırma eğitimi olarak tanımlanabilir (Uslu, 1998). Çalgı eğitimi, müzik eğitiminin en önemli disiplinlerinden biridir ve bu eğitim sürecinde çalgıyı çalma becerisini ortaya koyabilmek için kişilere belli bilgi ve becerilerin sistematik aktarımını gerektirir. Çalgı çalabilme için gerekli teknik beceriler üst düzey beceriler olarak kabul edilir ve çalgıdan müzikal bir ses elde edebilmek birçok zaman doğuştan gelen müzikal yeteneklerle mümkündür (Özmenteş, 2005). Çalgı eğitimi gerek bireysel gerekse de toplumsal yönü olan; kişilere sosyalleşme ve müzik zevki edinme açısından faydaları olan; sanat yoluyla geliştirici, öğretici, paylaşımcı, dönüştürücü bir eğitim türüdür (Uslu, 1998).

1.3. Gençlik Merkezleri'nde ve Halk Eğitim Merkezleri'nde Müzik Eğitimi

Gençlik Merkezleri'nde müzik alanında bağlama, piyano, flüt, gitar, kanun, keman, kemençe, ney, tambur, çello, kabak, keman, şan, kaval, uygulamalı Türk tasavvuf müziği, yaylı tambur, ud, Türk sanat müziği solfeji, Türk musikisi koro, Türk sanat müziği nazariyatı, uygulamalı çok sesli müzik, uygulamalı Türk halk müziği, uygulamalı Türk sanat müziği dersleri verilmektedir (Baş, 2016, s.102).

Halk Eğitim Merkezleri'ndeki eğitimin temel unsurlarından birini "müzik eğitimi" meydana getirmektedir. Bu merkezlerde kurslara başvurular sırasında kişiler, bireysel olarak kuruma doğrudan başvuru yapabileceği gibi internet üzerinden de bu işlemi yapabilmektedirler. Müzik kurslarına başvuru ve devamında dikkat edilen konulardan bazıları şunlardır (MEB, 2018; Şirin, 2008):

- 1- Başvuru için Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasını gösterir belge (Yabancı uyruklulardan, yabancı kimlik numarası taşıyan belge veya yabancı tanıtma belgesi) talep edilir
- 2- Kursun özelliğine göre gerekli görüldüğü halde öğrenim belgesi istenebilir. Okuryazar olmayan vatandaşlardan öğrenim belgesi talep edilmez. Ancak açılacak kurslarda bu kişilerin okuryazar hale getirilmeleri yönünde gerekli önlem alınır.
- 3- Kursiyer kayıtları E-Yaygın sistemi üzerinden gerçekleştirilir ve aynı kursa iki defa devam edilebilir.
- 4- Kursun toplam süresinin 1/5'inden fazla devamsızlık yapanlar başarısız sayılarak belge almaya hak kazanamazlar. Geç kalmayı alışkanlık haline getirenler hakkında devamsızlık işlemi yapılır.
- 5- Kursu başarıyla tamamlayan kursiyerlere kurs bitirme belgesi verilir.
- 6- Etkinliklerden yararlanmak için yaş sınırı yoktur. Ancak ilköğrenim çağında bulunanlar devam ettikleri öğrenim kurumlarının öğrenime kapalı olduğu sürelerde etkinliklere

Gençlik Merkezleri ve Halk Eğitim Merkezleri' nde verilen çalgı eğitiminin karşılaştırmalı incelenmesi

katılabilirler. Örgün eğitime devam eden öğrenciler derslerinden arta kalan zamanlarda halk eğitimi etkinliklerinden yararlanabilirler

- 7- Kurslarda bir ders saati süresi 40 dakikadır. Atölye veya uygulamalı derslerde blok ders yapılabilir.

1.4.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Erzurum il merkezi ile çevre illerde (Ağrı, Hakkari ve Van) bulunan Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı faaliyet yürüten İl Gençlik Merkezleri (GM) ile Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak eğitim veren Halk Eğitim Merkezleri'nde (HEM) verilen çalgı eğitim derslerini benzerlikler ve farklılıklar açısından karşılaştırmalı olarak incelemektir. Araştırmanın odaklandığı problem cümlesi "Halk Eğitim Merkezleri ve Gençlik Merkezleri'nde verilen çalgı derslerinin benzerlikleri ve farklılıkları nelerdir?" şeklinde belirlenmiştir. Bu problemin çözümüne ışık tutması amacıyla belirlenen alt problemler ise şu şekildedir:

- 1- Halk Eğitim Merkezleri ve Gençlik Merkezleri'nde yürütülen çalgı derslerine ilişkin genel özellikler (fiziki şartlar, ders süreleri, çalgı türleri vb.) nasıldır?
- 2- Halk Eğitim Merkezleri ve Gençlik Merkezleri'nde verilen çalgı derslerinin amaç ve hedefleri nelerdir?
- 3- Halk Eğitim Merkezleri ve Gençlik Merkezleri'nde verilen çalgı derslerinde kullanılan eğitim-öğretim modelleri, belli bir müfredatı takip etme durumları, ders materyalleri ve ölçme-değerlendirme yöntemleri nelerdir?
- 4- Halk Eğitim Merkezleri ve Gençlik Merkezleri'nde öğrencilerin bu derslerle ilgili beklenti ve tutumları nasıldır?
- 5- Halk Eğitim Merkezleri ve Gençlik Merkezleri'nde verilen çalgı derslerine ilişkin sorunlar nelerdir?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nitel araştırmalarda kullanılan fenomenolojik araştırma modeli kullanılmıştır. Fenomenolojik araştırma modeli, Cropley'ye göre farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Fenomenolojik araştırmalarda veri kaynakları, araştırmanın odaklandığı olguyu yaşayan ve bu olguyu dışa vurabilecek veya yansıtabilecek bireyler ya da gruplardır (Akt., Büyüköztürk vd., 2021, s.22). Bu çalışmada odaklanılan fenomen "Gençlik Merkezleri ve Halk Eğitim Merkezleri'nde verilen çalgı eğitimi" olarak belirlenmiştir.

2.2. Katılımcılar

Bu araştırmanın katılımcıları Erzurum (3 HEM, 3 GM), Ağrı (1 HEM, 1 GM), Van (3 HEM, 3 GM) ve Hakkari (1 HEM, 1 GM) illerinde özengen müzik eğitimi veren 8'i Gençlik Merkezi ve 8'i Halk Eğitim Merkezi olmak üzere 16 kuruluştaki çalgı eğitimi veren, ulaşılabilen ve araştırmaya gönüllü olarak katkıda bulunmak isteyen çalgı eğitimi öğretmeninden oluşmuştur. Creswell'e (2016) göre, fenomenolojik araştırmalarda, katılımcı sayısı 3-4 kişi ile 10-15 kişi arasında değişen heterojen bir grup yeterlidir (s.78). Katılımcıların demografik özelliklerinin dağılımı Tablo 1'de verilmiştir.

Gençlik Merkezleri ve Halk Eğitim Merkezleri' nde verilen çalgı eğitiminin karşılaştırmalı incelenmesi

Tablo 1.

Katılımcıların Demografik Özellikleri

		Gençlik Merkezleri		Halk Eğitim Merkezleri	
		f	%	f	%
Cinsiyet	Erkek	16	84,22	8	88,88
	Kadın	3	15,78	1	11,12
Yaş	25 yaş ve altı	4	21,05	-	-
	26-35 yaş	13	68,43	4	44,44
	35 yaş ve üstü	2	10,52	5	55,56
Lisanstan	Eğitim Fakültesi	11	57,89	4	44,44
	Güzel Sanatlar				
Mezun	Fakültesi	8	42,11	2	22,22
	Konservatuvar	-	-	1	11,11
Olunan	Yurtdışı*	-	-	1	11,11
	Lise**	-	-	1	11,12
Fakülte					
Türü					
Öncesinde başka kurumda öğretmenlik yapma durumu	Evet	12	63,15	8	88,88
	Hayır	7	36,85	1	11,12
Dersi verilen çalgı	Bağlama	7	36,84	6	66,67
	Gitar	5	26,34	1	11,11
	Piyano	3	15,78	1	11,11
	Keman	4	21,04	1	11,11
Dersi verilen çalgıya dair deneyim süresi	0-5 yıl	2	10,52	-	-
	5-10 yıl	2	10,52	4	44,44
	>10 yıl	15	78,96	5	55,56
Mevcut kurumunda çalışma süresi	1 yıl ve altı	6	31,59	2	22,22
	1-5 yıl	9	47,36	2	22,22
	5 yıl ve üstü	4	21,05	5	55,56
Şu an çalıştığı kurumda kadro durumu	Var	2	10,52	4	44,44
	Yok	17	89,48	5	55,56

*Bakü Devlet Konservatuvarı, Azerbaycan

**HEM için yayınlanan kurumsal genelgede "Eğitimcilerin Niteliği" konu başlığında mahalli sanatçı olarak tanınan kişilerin eğitimci olarak çalışabileceği bildirilmiştir. Dolayısıyla lise mezunu eğitimci HEM'de çalışabilmektedir (MEB, 2022).

2.3. Araştırmanın Etik İzinleri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Birimi Etik Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 10.02.2022

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: 2/1

2.4. Verilerin Toplanması

Veri toplama tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşme ve doküman analizi kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme hem basit seçenekli cevaplama hem de ilgili alanda derinlemesine gidebilmeyi birleştirir. Bu nedenle, bu tür görüşme diğer iki yöntemin avantajlarını ve dezavantajlarını içerir (Akt., Büyüköztürk vd., 2021, s.159). Doküman analizi, araştırmada hedeflenen olgu veya olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Sözbilir, 2010). Bu çalışmada açık uçlu sorulardan oluşan, yarı yapılandırılmış görüşme çerçevesi kullanılmıştır. Hazırlanan görüşme soruları, uzman görüşleri göz önüne alınarak tekrar değiştirilerek geliştirilmiş ve belirlenen çalışma grubu üzerinde yüz yüze görüşme uygulanarak bulgulara ulaşılmıştır. Araştırmada, açık uçlu toplam 16 sorudan oluşan görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formundaki sorular iki grupta toplanmıştır. Birinci grupta öğretmenlerin demografik özellikleri, özgeçmişleri, mesleki tecrübeleri ile ilgili; ikinci grupta ise çalgı eğitiminin özgül nitelikleri, çalışılan kurumun işleyişi ile ilgili problemler ve öğrencilerle ilgili konu başlıklarına ilişkin sorular yöneltilmiştir.

Araştırma Erzurum'da Aziziye (1 GM ve 1 HEM), Palandöken (1 GM ve 1 HEM) ve Yakutiye (1 GM ve 1 HEM) ilçeleri; Ağrı il merkezinde (1 GM ve 1 HEM); Van'da Edremit (1 GM ve 1 HEM), İpekyolu (1 GM ve 1 HEM) ve Tuşba (1 GM ve 1 HEM) ilçeleri ve Hakkari il merkezinde (1 GM ve 1 HEM) yürütülmüştür. Fakat Palandöken ve Yakutiye ilçelerinde bulunan HEM'de; Edremit ilçesinde GM'de çalgı eğitimi dersi verilmediği öğrenilmiştir. Çalışmaya diğer merkezlerdeki öğretmenler dahil edilmiştir. Görüşmeler 2022 yılının güz yarısında, katılımcılarla yüz yüze ve ses kayıt cihazıyla kayıt altına alınarak gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler başlamadan önce katılımcılara gerekli açıklamalar yapılmış, etik izinlerin alındığına dair bilgilendirme yapılmış, ses kaydı alınabilmesi için onayları alınmıştır. Katılımcılara elde edilen yanıtların gizli muhafaza edileceği belirtilerek samimi ve dürüst yanıt vermeleri istenmiştir. Bu çalışmanın veri toplama prosedürü, Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Birimi Etik Kurulu'nun 10/02/2022 tarih ve 2/1 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Elde edilen veriler, içerik analizi ve betimsel istatistik yöntemlerinden sıklık ve yüzde ile analiz edilmiştir. İçerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenebilir bir teknik olarak tanımlanmaktadır. Bu teknikte, metin veya metinlerden oluşan kümenin içindeki belli kelimelerin veya kavramların varlığını belirlemeye yönelik yapılır. Bu kelime ve kavramların varlığı, anlamları ve ilişkileri belirlenir ve analiz edilerek çıkarımlarda bulunulur (Büyüköztürk vd., 2021). İçerik analizi sonucunda elde edilen temalar ve kodlara ilişkin veriler nicel veriye dönüştürülmüş ve sıklık-yüzde tabloları halinde sunulmuştur. Tablolardaki veriler kümülatif (bütüncül yaklaşımla) olarak da değerlendirilerek tablo altlarında açıklanmıştır.

3. BULGULAR

3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi olan Gençlik Merkezleri ve Halk Eğitim Merkezleri'nde yürütülen çalgı derslerine ilişkin genel özelliklerin (fiziki şartlar, ders süreleri, çalgı türleri vb.) neler olduğu ve betimsel istatistik değerleri tablolar şeklinde verilmiştir. Görüşme yapılan öğretmenlerin yanıtlarına göre GM ve HEM'de eğitimi verilen çalgı türlerinin betimsel dağılımı Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2

Öğretmenlerin Yanıtlarına Göre GM ve HEM'de Eğitimi Verilen Çalgıların Betimsel Dağılımı

Çalgı türü	Gençlik Merkezleri		Halk Eğitim Merkezleri	
	f	%	f	%
Gitar	17	89,47	8	88,88
Bağlama	18	94,73	9	100
Piyano	17	89,47	5	55,55
Keman	16	84,21	5	55,55
Ney	4	21,05	-	-
Org	1	5,26	1	11,11
Flüt	1	5,26	-	-
Erbane	1	5,26	1	11,11
Darbuka	-	5,26	1	11,11
Kaval	1	5,26	-	-

Tablo 2'deki bulgular, araştırmanın yürütüldüğü eğitim merkezlerinde en fazla gitar, bağlama, piyano ve keman çalgılarının eğitiminin verildiğini göstermektedir. Tablodaki verilere her iki eğitim merkezine göre (kümülatif olarak) bakıldığında; bağlamanın %96,42, gitarın %89,28, piyanonun %78,58, kemanın %75, neyin %14,28, orgun %7,14, erbanenin %7,14, flütün %3,58, darbukanın %3,58 ve kavalın da %3,58 oranında eğitimde yer bulduğu görülmektedir.

Görüşme yapılan öğretmenlerin GM ve HEM'de çalgı eğitimi derslerine ayrılan sürelerle ilişkin yanıtlarının betimsel dağılımına ilişkin bulgular kümülatif olarak ele alındığında, en sık uygulanan ders sürelerinin, ortalama 40 dakikalık derslerden oluşan 6 derslik (%50) veya 5 derslik (%14,28) haftalık programlardan oluştuğu belirlenmiştir. Hafta içi günde 5 derslik (ortalama ders süresi 1 saat) programın %17,85 oranda uygulandığı da bir diğer bulgudur. Elde edilen bulgulara göre sadece GM'de keman için haftalık toplam 8 derslik bir program da uygulanırken, piyano için haftanın her günü 20 dakikalık dersler yapılmaktadır. Bunun yanında sadece HEM'de piyano için öğrenci başına haftada bir saat zaman ayrılabilirdiği görülmüştür.

Görüşme yapılan öğretmenlerin GM ve HEM'de çalgı eğitimi dersleri için kurumların fiziki şartlarının durumuna ilişkin yanıtlarının betimsel dağılım bulguları kümülatif olarak, öğretmenlerin %82,14'ünün çalgı eğitimi için fiziki koşullarının yeterli olduğunu düşündüklerini göstermektedir. GM'de birer öğretmen sırasıyla akıllı tahtanın eksik olduğunu, enstrüman sayısının az olduğunu ve nota sehпасının eksik olduğunu belirtmişlerdir. Benzer şekilde HEM'de de bir öğretmen tek bir piyanonun bulunduğunu ve bir öğretmen de sınıflarının küçük olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerin çalgı eğitiminin parçası ve/veya sonucu olarak konser vb. etkinliklerin yapılıp yapılmadığı durumuna ilişkin yanıtlarının betimsel dağılımına dair bulgular, çalışma grubundaki öğretmenlerin önemli bir kısmının (%46,42) dönem sonunda ya da yıl sonunda konser vb. etkinlikler düzenlediklerini, sadece GM'deki öğretmenlerin haftada ya da ayda bir (%39,28) etkinlik düzenlediklerini göstermektedir.

3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi olan Gençlik Merkezleri ve Halk Eğitim Merkezleri'nde verilen çalgı eğitimi derslerinin amaç ve hedeflerinin neler olduğu ile ilgili görüşler ve betimsel istatistik değerleri Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3.

Öğretmenlerin GM ve HEM'deki Çalgı Eğitiminin Amaç Ve Hedefleri Hakkındaki Görüşlerinin Betimsel Dağılımı

Amaç ve hedefler	Gençlik Merkezleri		Halk Eğitim Merkezleri	
	f	%	f	%
Sosyalleşme sağlamak	5	26,31	2	22,22
Özgüven sağlamak-kişiliği geliştirmek	5	26,31	1	11,11
Psikomotor becerileri geliştirmek	1	5,26	1	11,11
Günlük stresi atmak-Sorunlardan uzaklaşmak	3	15,78	-	-
Yetenekli bireyleri saptamak ve onları yönlendirmek	4	21,05	1	11,11
Dezavantajlı, ekonomik olarak yetersiz bireylere müzik eğitimi olanağı sağlamak	3	15,78	-	-
Müzik sevgisi kazandırmak-sanat keyfi vermek	3	15,78	4	44,44

Tablo 3'teki bulgular, görüşülen öğretmenlerin verdikleri çalgı eğitiminin yoğunlukla "sosyalleşme sağlamak" (%25), "müzik sevgisi kazandırmak-sanat keyfi vermek" (%25), "özgüven sağlamak-kişiliği geliştirmek" (21,42) ve "yetenekli bireyleri saptamak ve onları yönlendirmek" gibi amaçlara hizmet ettiğini düşündüklerini göstermektedir.

3.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan Gençlik Merkezleri ve Halk Eğitim Merkezleri'nde verilen çalgı derslerinde kullanılan eğitim-öğretim modelleri, belli bir müfredatı takip etme durumları, ders materyalleri ve ölçme-değerlendirme yöntemlerinin neler olduğu ile ilgili görüşler ve betimsel istatistik değerleri sırasıyla verilmiştir.

Görüşülen öğretmenlerin verdikleri yanıtlara göre GM ve HEM öğretmenleri çalgı derslerinde en çok "teorik anlatım" (%71,42) ve "gösterip yaptırma" (%71,42) yöntemlerini kullanmaktadırlar. Bunun yanında bir kısım öğretmen de "öğrencilere göre değişen yöntemler" (%17,85) kullandıklarını belirtmişlerdir.

Çalışma grubunun GM ve HEM'de verilen çalgı eğitiminde kullanılan standart bir müfredat/eğitim programı olup olmadığı ile ilgili görüşlerinin betimsel dağılımına dair bulgular, çalışma grubundaki öğretmenlerin genel olarak mevcut bir müfredata sahip olduklarını (%85,71) ancak bazı öğretmenleri bu müfredatın dışına çıktığını (%32,14) ve bazı öğretmenlerin de mevcut müfredat olmadığı için kendi planlamalarını yaptıklarını (%14,28) göstermiştir. Öte yandan HEM' de üç (%33,33), GM'de ise beş (%26,31) öğretmenin kurumları tarafından

kendilerine önerilen mevcut müfredatın, öğrenciler için uzun süreli ve geniş içeriğe sahip olduğunu düşündükleri tespit edilmiştir.

Çalışma grubunun GM ve HEM'de verilen çalgı eğitiminde kullandıkları eğitim-öğretim materyallerinin betimsel dağılımına dair bulgulara göre, GM ve HEM öğretmenleri verdikleri çalgı derslerinde en yaygın olarak metot/etüt/modül (%50) materyalini kullanmaktadırlar. Ayrıca, HEM öğretmenlerinin materyal çeşitliliğinin düşük olduğu da elde edilen bir diğer bulgudur. Buna karşın GM öğretmenlerinin derslerde daha çeşitli materyaller kullanmaktadırlar. Bunlar arasında bilgisayar teknolojilerinin aktif kullanımını gerektiren materyaller (%21,42) önemli bir birikimi temsil etmektedir.

GM ve HEM'de verilen çalgı eğitiminde ölçme-değerlendirme yapılıp yapılmadığına ilişkin görüşlerin betimsel dağılımı, GM ve HEM öğretmenlerinin genel olarak (%71,42) herhangi bir ölçme-değerlendirme yöntemini uyguladıklarını göstermiştir. Bu ölçme-değerlendirme yöntemleri arasında HEM öğretmenlerinin çoğunlukla sınav yapmayı tercih ettikleri, GM öğretmenlerinin ise daha çeşitli yaklaşımlara göre ölçme-değerlendirme yaptıkları görülmektedir.

GM ve HEM'de çalgı eğitimi sonunda öğrencilere mezuniyet belgesi/sertifika verilip verilmediğine ilişkin görüşlerin betimsel dağılımına göre, GM ve HEM'de verilen çalgı eğitimi sonucunda öğrencilere aldıkları eğitime ilişkin bir tür mezuniyet belgesi verilmektedir (%78,57). Bunun yanında bazı GM öğretmenleri herhangi bir belge vermediklerini beyan etmişlerdir.

3.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi olan Gençlik Merkezleri ve Halk Eğitim Merkezleri'nde verilen çalgı eğitimi derslerinde öğrencilerin bu derslere yönelik ilgi, tutum, devam ve motivasyon durumlarına ilişkin görüşler ve betimsel dağılımları sırasıyla verilmiştir.

Görüşülen öğretmenlerin verdikleri yanıtların betimsel dağılımlarına dair bulgular, GM ve HEM'de verilen çalgı derslerine yönelik ilginin yüksek düzeyde (%75) olduğunu göstermektedir. Söz konusu yoğun ilginin GM'de daha fazla olduğu da görülmektedir. Bunun yanında, GM'deki öğretmenlerden bazılarının gitar ve bağlama gibi yaygın ve edinmesi kolay, -nispeten- ekonomik çalgılara ilginin daha fazla olduğuna dair görüş bildirdikleri, keman ve piyano gibi edinmesi daha zor ve pahalı çalgılara ilginin düşük olduğunu belirttikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin devam durumlarına ilişkin görüşler de derslere devam durumunun değişken (%35,71) olmakla birlikte iyi (%32,14) olduğu yönündedir. Öğretmen görüşlerine göre devam durumunu etkileyen faktörler arasında, çalgıya erişim (%3,57), öğrencilerin sınav zamanlarındaki iş yüklerinin artışı (%14,28) ve kursların/derslerin ücretsiz oluşu (%7,14) gibi sebepler yer almaktadır.

Gençlik Merkezleri ve Halk Eğitim Merkezleri' nde verilen çalgı eğitiminin karşılaştırmalı incelenmesi

Öğrencilerin derslerdeki hazır bulunuşluk durumlarına ilişkin görüşlerin betimsel dağılımına dair bulgular, GM ve HEM öğrencilerinin derslere büyük oranda hazır geldiklerini (%78,57) göstermektedir. GM öğretmenlerinden bazılarının göre hazır bulunuşluğun önemli faktörlerinden biri öğrencinin kendine ait enstrümanı olmasıdır.

Öğrencilerin derslere yönelik motivasyon durumlarına ilişkin öğretmen görüşlerinin dağılımına göre, GM ve HEM öğretmenleri çalgı derslerinde öğrencilerin motivasyonlarının genel olarak iyi (%35,71) ve orta (%21,42) düzeyde olduğu, GM öğrencilerinin motivasyon düzeylerinin ise HEM öğrencilerinden yüksek olduğu görülmektedir.

Görüşme yapılan öğretmenlerin GM ve HEM'de verilen çalgı eğitiminin faydalarına ilişkin yanıtlarının betimsel dağılımı, GM ve HEM öğretmenlerinin verdikleri çalgı eğitimini büyük oranda "bireylerin özgüvenini arttırmak" (%46,42) ve "sosyalleştirmek" (%35,71) için faydalı buldukları şeklindedir. GM öğretmenlerinde daha yoğun olan düşüncelerden biri çalgı eğitiminin psikomotor becerileri geliştirmesi (%32,14), bir diğeri de kişiliği geliştirmesi (%17,85) olduğu belirlenmiştir.

3.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi olan Gençlik Merkezleri ve Halk Eğitim Merkezleri'nde verilen çalgı eğitimi derslerinde yaşanan sorunların neler olduğu ve bu sorunlara önerdikleri çözümler ile ilgili görüşler ve betimsel dağılımlar sırasıyla verilmiştir.

Görüşülen öğretmenlerin verdikleri yanıtlara göre, GM ve HEM öğretmenlerinin çalgı eğitimi derslerinde en sık karşılaştıkları sorunların başında enstrüman eksikliği (%17,85) ve öğrencilerin kişisel-ailesel sorunları (%17,85) gelmektedir. Bunun ardından en sık karşılaşılan sorunlar psikomotor beceri eksikliği (%10,71) ve özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere yeterince yardımcı olamamaları (%10,71). Öğretmenlerin bu sorunlara yönelik çözüm önerilerinin başında ise "yönlendirme" (%28,57) ve özel gereksinimli öğrencilere farklı yaklaşımların sergilenmesi gerektiğinin (%10,71) geldiği görülmektedir. Diğer sorunlar arasında da HEM öğretmenlerinin görüşlerine göre toplumun müziğe ve müzik eğitimine yeterince önem vermeyişi nedeniyle velilerle yaşanan problemler yer almaktadır.

Yaşanan COVID-19 salgınının GM ve HEM'deki çalgı eğitimine etkilerine ilişkin öğretmen görüşlerinin betimsel dağılımına dair bulgular, COVID-19 salgınında GM ve HEM'deki derslere ara verildiğini (%53,57), öğrenci sayısının azaldığını (%28,57) ve hijyen kuralları nedeniyle derslerin uygulanmasında olumsuzlukların yaşandığını (%14,28) göstermektedir. Ayrıca bu süreçte öğrencilerin motivasyonlarının düştüğü ve tekrar motive olamadıkları (%10,71) yönünde de görüşler belirlenmiştir.

4. TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

4.1. Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın birinci alt problemi doğrultusunda yapılan incelemeler sonucunda hem GM'de hem de HEM'de eğitimi verilen çalgılar arasında en fazla gitar, bağlama, piyano ve keman çalgılarına ilgi olduğu; org, erbane, kaval gibi diğer enstrümanlara daha az talebin olduğu belirlenmiştir. Ney, flüt ve kaval için bazı Gençlik Merkezlerinde kurslar düzenlenirken, bu enstrümanların hiçbiri için Halk Eğitim Merkezlerinde kurs düzenlenmediği saptanmıştır. GM ve HEM'de çalgı eğitimi derslerine ayrılan süreler göre bakıldığında, her iki tür kurumda da en sık uygulanan ders süresinin ortalama 40 dakikalık derslerden oluşan 6 derslik veya 5 derslik haftalık programlardan oluştuğu belirlenmiştir. Haftanın yedi günü çalgı eğitiminin verilebilmesi bu merkezlerin müzik eğitimi açısından yurdumuzdaki önem ve etkinliğinin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Keman ve piyano için ders sürelerinin bağlama ve gitara göre daha kısıtlı olduğu tespit edilmiştir. Diğer enstrümanlara göre üretim ve satış maliyeti daha fazla olan bu enstrümanlar çoğu öğrenci tarafından özel olarak alınamamaktadır. Gerek GM'de gerekse de HEM'deki öğretmenlerin çok önemli bir kısmının binaların genel durumu, dersliklerin genel fiziki yapısı ve çalgı eğitimi için uygunluğu; oturma düzeni ve tahta gibi araç gereçler açısından kurumlarının yeterli olduğu görüşünde oldukları belirlenmiştir. GM'de bir kurumda akıllı tahtanın, bir kurumda enstrüman sayısının (gitar sayısı) ve başka bir kurumda da nota sehпасının eksik olduğu belirlenmiştir. HEM'de de bir kurumda enstrüman sayısının (piyano sayısı) yetersiz ve bir kurumda da sınıfın küçük olduğu saptanmıştır. Bu sonuçlara göre çalışmanın yapıldığı dört ilde, bu eğitim kurumlarında fiziki yapının büyük ölçüde çalgı eğitimi için uygun olduğu söylenebilir. Saptanan eksikliklerin ise eğitimin aksamasına yol açamayacak boyutta olduğu düşünülmektedir. Her iki eğitim kurumunda da mutlaka çeşitli konser ve benzeri etkinliklerin yapıldığı saptanmıştır. Etkinlik/konser yapılmadığını belirten hiçbir öğretmen ile karşılaşılmamıştır. Özellikle milli bayramlar gibi özel günlerde veya kurs dönemleri sonunda öğrencilerin kurs süreci boyunca edindikleri bilgi ve becerileri hem eğitimcilere hem diğer öğrencilere gösterebilmeleri çalgı eğitiminin çok önemli bir parçasıdır. Çalışmaya katılan tüm eğitimcilerin değişen sıklıkta etkinlik düzenlemelerinin bu kurumların çalgı eğitiminde ulaştıkları kalite düzeyini gösterdiği söylenebilir.

Araştırmanın ikinci alt problemi doğrultusunda yapılan incelemeler sonucunda; çalgı eğitimi derslerinin GM öğretmenlerine göre en fazla sosyalleşme ve özgüven sağlama-kışılığı geliştirme, HEM öğretmenlerine göre ise müzik sevgisi kazandırmak-sanat keyfi vermek gibi amaç ve hedeflerinin olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçların GM'nin daha çok genç yaş grubu bireylere hitap etmesinden, gençlerin de çalgı derslerinden beklentilerinin daha çok sosyalleşme ve özgüven geliştirme yönünde olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Öte yandan HEM'in

Gençlik Merkezleri ve Halk Eğitim Merkezleri' nde verilen çalgı eğitiminin karşılaştırmalı incelenmesi

daha farklı yaş ve sosyo-ekonomik düzeylerdeki bireylere hitap etmesi nedeniyle bu merkezlerde öncelikli hedefin müzik sevgisi kazandırmak-sanat keyfi vermek olduğu düşünülebilir. Benzer şekilde GM'de genç yeteneklerin tespiti ve onların doğru yönlendirilmesi amacı da yüksek oranda görülürken, HEM'de bu oran düşük bulunmuştur. Müzik eğitimi açısından bakıldığında gençlik döneminde aynı yaş grubundaki akranların (yani gençlerin) bir araya gelerek oluşturdukları toplu çalgı ya da ses eğitimi gibi grup çalışmaları gençler arasında hızlı ve kolay kaynaşma ve bütünleşme meydana getirir. Bu durumun da gencin toplumsallaşmasına büyük katkıları bulunur (Uslu, 2019). Gençlik merkezlerinin de müzik eğitimi açısından böyle önemli bir toplumsal ihtiyacın karşılandığı kurumlar olduğunu söylenebilir. Ayrıca çalgı eğitimi gerek bireysel gerekse de toplumsal yönü olan; kişilere sosyalleşme ve müzik zevki edinme açısından faydaları olan; sanat yoluyla geliştirici, öğretici, paylaşımcı, dönüştürücü bir eğitim türüdür (Uslu, 1998). Dolayısıyla elde edilen sonuçlara göre, GM'de ve HEM'de verilen çalgı eğitiminin amaçlarının, hem eğitim kurumlarının genel amaçlarıyla hem de müziğin sosyalleştirici gücünü anlatan literatürle uyumlu olduğu söylenebilir.

Araştırmanın üçünü alt problemi doğrultusunda yapılan incelemeler sonucunda her iki eğitim merkezinde de eğitimcilerin büyük bir bölümünün çalgı eğitimi sürecinde hem teorik olarak anlatma hem de göstererek yaptırma yöntemlerini kullandıkları görülmüştür. Öğretmenlerin en sık kullandığı bu yöntem ve stratejiler sadece müzik eğitiminde değil eğitimin tüm alanlarında da en fazla kullanılan yöntemlerdendir (Akçay & Sürmeli, 2022; Kavuk & Demirtaş, 2021). GM'deki öğretmenlerin çoğu bir eğitim müfredatının bulunduğunu fakat çoğu zaman bu müfredata uymayarak kendi planlarını uyguladıklarını ifade etmişlerdir. Birçok eğitimci, mevcut müfredatın öğrencilerin ortalama seviyesine uygun olmadığını, çalgı eğitimini çok derin ve uzun hale getirdiğini ve müfredata uymaları halinde kurs süresinin yeterli olmadığını belirtmiştir. Bu sonuçlara göre gerek GM'de gerekse HEM'de mevcut müfredatın çoğu durumda sahanın gerçekleri ile uyummadığı, zor uygulanır olduğu hem öğrenci hem de eğitimciler tarafından benimsenmesinin kolay olmadığı söylenebilir. GM'de ve HEM'de eğitimcilerin büyük bir bölümünün çalgı eğitimi sürecinde en fazla kullandıkları ders materyalinin metot/etüt/modül olduğu saptanmıştır. "Çalgı eğitimi/öğretiminin sağlıklı ve tam gerçekleşebilmesi için araç-gereçlere de büyük ihtiyaç duyulmaktadır. Çalgı öğretiminin en önemli araçlarından birisi de metotlar ve dolayısıyla alıştırmalardır" (Çelenk, 2011, s.50). GM'de değişik oranlarda bilgisayar videosu, ses kayıtları, etüt, projektör ve teorik kitaplar ve eğitimcinin kendi metodu kullanılırken, HEM'deki eğitimcilerin büyük bölümünün var olan metotları kullandıkları belirlenmiştir. GM'de öğretmenlerin oransal olarak HEM'dekilere göre materyal kullanımında daha fazla çeşitliliğe yönelme eğiliminde olduğu; bilgisayar teknolojilerinin aktif kullanımını gerektiren materyalleri tercih etmenin çok daha sık görüldüğü söylenebilir. GM'de çalgı eğitiminde ölçme ve değerlendirme konusunda farklı görüşler olduğu, ancak ya çok genel bir değerlendirme yapıldığı

ya da ölçme-değerlendirme yapılmadığı belirlenmiştir. HEM'de ise yüksek bir oranda sınav yapıldığı belirlenmiştir. İki kurum arasında ölçme-değerlendirme bağlamında büyük bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu durumun birçok nedeni olabilir. Araştırmada ulaşılan katılımcı dağılımları göz önüne alındığında; GM'de, HEM'e göre daha fazla öğretmenin görev yaptığı, daha fazla kurs açıldığı dolayısıyla daha çok öğrenciye hizmet verildiği söylenebilir. Bu yoğunluk, ölçme-değerlendirme uygulamalarının öğretmenler tarafından daha az tercih edilmesinde etken olabilir. GM'de bir kısım öğretmen ise puanlamanın olmadığı genel değerlendirme yaptıklarını ifade etmişlerdir. Bu değerlendirmenin öznel yargılarla yapılmakta olduğu düşünülmektedir. Nesnel bir değerlendirme yapılmadığı için kurs bitiminde geçti ya da kaldı gibi bir değer yargısına da ulaşamamaktadır. Bu durumda öğrencilerin motivasyonunu ve başarı isteklerini kırmadan ölçme ve değerlendirme yapılması gereği ortaya çıkmaktadır. Çalgı eğitim sürecinin çok önemli bir aşaması olan, kursların verimliliğini ve etkinliğini saptamak amacıyla yapılması gereken ölçme-değerlendirme faaliyetlerinin yapılmamasının GM'deki çalgı eğitim sürecinin eksik bir yönü olduğu düşünülebilir. Her iki eğitim merkezinde de çalgı eğitimi sürecinin sonunda çoğunlukla kurs bitirme belgesi ya da sertifika verildiği belirlenmiştir. GM'nin azımsanmayacak bir kısmında ise herhangi bir belgenin verilmediği saptanmıştır. HEM'in hepsinde kurs sonunda bir belge verilmekte olduğu belirlenmiştir. Yaygın eğitimin bu iki önemli kurumunda büyük oranda belge verilebilmesinin eğitimin kayıt altına alınarak sonraki süreçte çalgı eğitiminin nitel ve nicel özelliklerinin değerlendirilip saptanan eksiklerin giderilmesinde yardımcı olabileceği düşünülebilir. "Eğitim bir sistem olup bütün sistemlerde olduğu gibi girdi, işlem, çıktı ve değerlendirme olmak üzere dört ögeye sahiptir" (Baykul, 1992). Dolayısıyla GM ve HEM'de verilen çalgı eğitiminin bu dört boyutunun bir bütün oluşturabilmesi bakımından ölçme-değerlendirme boyutunun da eksik kalmamasının önemli olduğu söylenebilir.

Araştırmanın dördüncü alt problemi doğrultusunda yapılan incelemeler sonucunda GM ve HEM'de verilen çalgı derslerine yönelik ilginin yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Söz konusu yoğun ilginin GM'de daha fazla olduğu da görülmüştür. Bunun yanında, GM'deki öğretmenlerden bazılarının gitar ve bağlama gibi yaygın ve edinmesi kolay, -görece- ekonomik çalgılara ilginin daha fazla olduğuna dair görüş bildirdikleri, keman ve piyano gibi edinmesi daha zor ve pahalı çalgılara ilginin düşük olduğunu belirttikleri tespit edilmiştir. Çalgı eğitiminde psikomotor ve bilişsel davranış özelliklerinin yanında tutum, ilgi, beğeni vb. duyuşsal davranışlar da önemlidir. Çalgı eğitimi yalnızca teknik (psikomotor) bir çalışma sürecinden ibaret olmayıp, teknik çalışma sürecinde bilişsel ve duyuşsal davranış özelliklerinin de önemli ölçüde rolü vardır (Akbulut, 2000). Öğrencilerin devam durumlarına ilişkin görüşler de derslere devam durumunun değişken olmakla birlikte iyi olduğu yönündedir. Öğretmen görüşlerine göre devam durumunu etkileyen faktörler arasında, çalgıya erişim, öğrencilerin sınav zamanlarındaki iş yüklerinin artışı ve kursların/derslerin ücretsiz oluşu gibi sebepler yer almaktadır. Her iki eğitim kurumunda da

Gençlik Merkezleri ve Halk Eğitim Merkezleri' nde verilen çalgı eğitiminin karşılaştırmalı incelenmesi

kursiyerlerin çoğunlukla derslere hazırlıklı geldiği saptanmıştır. Özellikle evde enstrümanı olan öğrencilerin evlerinde derslere çalışabilme ve tekrar edebilme olanağına sahip oldukları için hazırlıklı gelme oranlarının daha iyi olduğu görülmüştür. GM'deki çalgı eğitim kurslarında öğrenci motivasyonunun, HEM'ye göre daha fazla sıklıkta "iyi" ve "çok iyi" olarak değerlendirildiği saptanmıştır. Öte yandan HEM'de motivasyon durumu daha çok orta ve değişken olarak belirtilmiştir. Bu sonuçlara göre akranların bir arada daha çok bulunabildiği ve katılımcı sayısının daha iyi olduğu GM'de öğrenci motivasyonunun daha fazla olmasının mümkün olduğu söylenebilir. Müzik alanında yapılan motivasyon odaklı araştırmalarda, öğrencilerin kendilerine ait bir çalgıya sahip olma durumlarının motivasyonları ile ilişkisi olup olmadığına dair bir sonuca rastlanmamıştır (Akçay & Şen, 2021). Literatürde çalışma ortamının motivasyon üzerinde etkili olduğunu ortaya koyan çalışmalar bulunmaktadır (Kılınç, 2017). Her iki eğitim kurumunda çalgı eğitiminin faydalarının neler olduğu değerlendirildiğinde, en fazla özgüven artırma, sosyalleşme, psikomotor beceriyi ve kişiliği geliştirme konularında faydalı olduğunun düşünüldüğü görülmüştür. Her iki kurumda da bazı eğiticiler meslek kazandırmada faydalı olabileceğini belirtmişlerdir. Gençlik merkezlerinde kişiliği geliştirme ve kötü alışkanlıklardan uzak durma ya da boş vakitleri iyi değerlendirmede daha faydalı olduğunun düşünüldüğü görülmüştür. Bu durum gençlik merkezlerinde eğitim alan kitlenin gençler olmasından kaynaklanıyor olabilir.

Araştırmanın beşinci alt problemi doğrultusunda yapılan incelemeler sonucunda çalgı eğitimi sürecinde eğiticilerin gerek GM'de ve gerekse de HEM'de çeşitli problemlerle karşılaştığı saptanmıştır. GM'de en sık belirtilen sorun derslerde kullanılan enstrüman sayısının yetersiz olmasıdır. Özellikle gitar ve bağlama gibi talep ve katılımın daha çok olduğu enstrümanlara yönelik kurslarda enstrüman sayısının mutlaka artırılması gereği ortaya çıkmıştır. Genel olarak diğer çalgı türlerine göre endüstriyel olarak daha fazla sayıda üretilen, üretim süreçleri göreceli olarak daha kolay ve hızlı olan bu enstrümanlar piyasada yaygın olarak bulunmakta ve satılmaktadır. Her iki kurumun da bireysel eğitimin çok önemli olduğu çalgı eğitimi sürecinin nitel ve nicel açıdan gelişebilmesi için, kursiyer sayısı ile doğrudan orantılı enstrüman sayısına sahip olması gerektiği düşünülebilir. GM'de gündeme gelen önemli bir diğer sorun da çeşitli fiziksel ve zihinsel engellere bağlı özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin varlığıdır. Bedensel ve zihinsel sağlığı tam ve yerinde olan bireylerin yanında özellikle genç nüfus içinde çeşitli düzeylerde özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin de varlığı bir gerçektir. Bu bireylerin çalgı eğitimi alabilmesi için, öğretmenler tarafından diğer bireylere göre daha fazla emek ve zaman harcanması gerekmekte, ilaveten bu özel bireylerin farklı gereksinimleri için öğretmenlerin de belli bir bilgi ve tecrübeye sahip olması gerekmektedir. Ancak bu şartlarda verilen çalgı eğitiminin faydalı olacağı savunulmaktadır. HEM'de sıklıkla saptanan bir diğer sorun da aileler ile öğretmenler arasında olan iletişim problemleridir. Bazı öğretmenler, halk arasında müzik ve müzik eğitimine

yaklaşımında problemler olduğunu, yersiz ön yargıların bulunduğunu, toplumun bir kesiminin müzik alanına gerekli saygıyı duymadığını belirtmişlerdir. Bu sonuçlar toplumda müzik ve müzik eğitimine yeteri kadar önem verilmediği ve bu eğitimin saygınlığının hafife alındığı gerçeğini ortaya koymaktadır. GM’de sık karşılaşılan bir diğer sorun psikomotor becerisi uygun düzeyde olmayan öğrencilerin sanatın başka alanlarına yönlendirilmesi gerektiği ve ailelerin bu karara saygı duymamasıdır. Müzik, sanatın diğer alanlarında olduğu gibi belirli becerilerin kazanılmasını gerektirmektedir. Müzik denilince akla ilk gelen imgelerden biri çalgıdır. Çalgı, müziksel duygu ve düşüncelerin ifade edilmesinde önde gelen araçlardan biridir. Çünkü çalgı, bestecinin müziksel düşüncesini sese dönüştürerek dinleyiciyle buluşturan bir ögedir. Müzik eğitiminde de çalgı öğretimi temel boyutlar arasında yer almaktadır (Şen & Akçay, 2021). Müzik ve özellikle çalgı eğitimi toplumun bir kesimi tarafından gayet saygın ve ciddi bir aktivite olarak görülmektedir. GM’deki öğretmenlerin çoğunun, HEM’dekilerin de hepsinin COVID-19 pandemi koşullarından olumsuz etkilendiği saptanmıştır. Her iki kurumda da en fazla saptanan pandemi ilişkili olumsuzluklar derslere ara verilmesi ve derslere katılan öğrenci sayısının azalması olarak belirlenmiştir. Vaka sayılarının yüksek seyrettiği, sokağa çıkma yasaklarının uygulandığı dönemde yaygın eğitim kurumlarında da zorunlu olarak derslere ara verilmesi çalgı eğitim sürecini olumsuz etkilemiştir. GM’nin bir kısmında çalgı eğitimi alan öğrenci sayısında belli bir azalma olduysa da gerekli önlemler alınarak devam ettiği öğrenilmiştir. Öte yandan HEM’in hepsinde eğitime ara verilmek zorunda kalınmıştır. İlaveten gerek GM ve gerekse HEM’de dersler sırasında enstrüman hijyeni problemi doğduğu, enstrümanların çoğu zaman ortak kullanılması nedeniyle aksaklıklar yaşandığı belirlenmiştir. Çalgı eğitimi, bireylerin kapalı bir ortamda belli süre yakın fiziksel mesafelerde çalışmasını gerektirmektedir. Uzaktan eğitim yöntemleri çalgı eğitiminde beklenen faydayı veremeyebilir. Akçay ve Sürmeli’nin (2022) çalışmasında, Güzel Sanatlar Lisesi öğretmenlerinin Covid-19 pandemisi sürecinde yürütmek zorunda kaldıkları uzaktan eğitimde yoğun olarak yaşadıkları teknolojik sorunlardan ve müzik eğitiminin uzaktan eğitime uygun olmayan yapısından dolayı, yeterince verimli bir eğitim-öğretim süreci yaşamadıkları belirtilmiştir. Tüm bunların yanı sıra her iki eğitim merkezinde de herhangi bir sorunla karşılaşmadığını belirtenlerin oranı azımsanmayacak düzeydedir.

4.2. Öneriler

Müzik eğitimi genel eğitimin çok önemli bir unsuru olup yaygın eğitim kurumlarında da verilen eğitimin olmazsa olmaz bir parçası olarak kabul edilebilir. Gerek Gençlik Merkezleri gerekse Halk Eğitim Merkezleri, ülkemizde yaygın eğitimin en önemli kurumlarından. Bu kurumlarda verilen genelde müzik özelde de çalgı eğitiminin karşılaştırmalı olarak incelendiği bu çalışmada elde edilen sonuçlar ışığında şu öneriler sunulabilir:

Gençlik Merkezleri ve Halk Eğitim Merkezleri' nde verilen çalgı eğitiminin karşılaştırmalı incelenmesi

- Müzik eğitiminin, kültürel kalkınmadaki tartışılmaz değeri de göz önünde tutularak geniş halk kitleleri nezdinde hak ettiği değeri görmesi ve prestijini arttırabilmesi için çeşitli iletişim araçları ile kamuoyu oluşturulmalıdır. Halkın, müziğin faydaları ve gerek bedensel gerek zihinsel gerekse ruhsal gelişime nasıl olumlu etki ettiği konusunda daha da bilinçlendirilmesi, böylelikle çocukların ve gençlerin müzik başta olmak üzere sanat ve spor gibi aktivitelere daha bilinçli katılmaları sağlanmalıdır.
- Hem GM hem de HEM'de çalgı eğitiminde gitar, bağlama, piyano gibi popüler enstrümanlar çok fazla kullanılmaktadır. Bunların dışında kalan özellikle geleneksel Türk müziğinde kullanılan diğer çalgılarında da yaygın eğitimde kullanılmasının teşvik edilmesi ve tüm yaş gruplarındaki yurttaşlara bunların da tanıtılması faydalı olabilir.
- Her iki tür yaygın eğitim kurumunda da müzik öğretmenlerinin birçoğu standart müzik eğitim müfredatını tam olarak uygulayamadıklarını ifade etmişlerdir. Bu müfredatların pratik uygulama ve saha koşullarına daha uygun hale getirilmesinin hem öğrenci motivasyonu hem de çalgı eğitiminin yaygınlaştırılması açısından olumlu sonuçlar doğuracağı söylenebilir.

Araştırmanın Etik Beyanı

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Birimi Etik Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 10.02.2022

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: 2

Araştırmacıların Makaleye Katkı Oranı Beyanı:

1. yazar katkı oranı: %50

2. yazar katkı oranı: %50

Çıkar Çatışması Beyanı:

Yazarlar arasında herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Akbulut, E. (2000). Çalgı eğitiminde davranışların organizasyonu. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, (2), 2-5.
- Akçay, Ş. Ö. ve Sürmeli, Ö. (2022). Güzel Sanatlar Lisesi müzik öğretmenlerinin Covid-19 pandemisi sürecindeki uzaktan eğitim hakkında görüşleri. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 648-668. <https://doi.org/10.21666/muefd.1009210>
- Akçay, Ş. Ö. ve Şen, Y. (2021). Examining the motivations of students studying vocational music regarding individual instrument course. *Hacettepe University Journal of Education*, 36(3), 691-711. <https://doi.org/10.16986/HUJE.2020062039>
- Baş, H. (2016). *Yerel yönetimlerin gençlere yönelik hizmetleri: İstanbul Esenler Gençlik Merkezi örneği*. (Tez No.451577) [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Baykul, Y. (1992). Eğitim Sisteminde Değerlendirme. *Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi*, (7), 85-94.
- Biol, S. S. ve Aydın, E. (2019). Kuruluşundan bugüne Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün sunmuş olduğu rekreatif hizmetlerin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 12 (66), 1474-1485.
- Boydak-Özan, M., Özer, N., Turhan, M., Kazu, İ. Y., Özdemir, T. Y., Yirci, R., Kartal, S. E., Şener, G., Gündüzalp, S., Polat, H., ve Yaraş, Z. (2018). *Eğitim bilimine giriş*. Asos.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2021). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (30. baskı). Pegem Akademi.
- Creswell, J. W. (2016). *Nitel Araştırma Yöntemleri, Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni* (M. Bütün & S. B. Demir, Çev. Ed.). Siyasal Kitabevi. (Çalışmanın orijinali 2012'de [3. baskı] yayımlanmıştır)
- Çelenk, K. (2011). Keman öğretiminde vibrato becerisinin geliştirilmesine yönelik bir çalışma, *Sanat Dergisi*, (19), 49-64.
- Doğan, A. (2008). *Halk eğitim merkezlerinde halkla ilişkiler kapsamında afet bilinçlendirilmesi (Erzurum Halk Eğitim Merkezi örneği)*. (Tez No. 235803) [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Fidan, N. (2012). *Okulda öğrenme ve öğretme* (3. baskı). Pegem A.
- Güçlü, M. (2021). *Eğitim felsefesi* (5. baskı). Pegem.
- Kavuk, E., ve Demirtaş, H. (2021). COVID-19 pandemisi sürecinde öğretmenlerin uzaktan eğitimde yaşadığı zorluklar. *E-International Journal of Pedagogogy (e-ijpa)*, 1(1), 55-73. <https://www.e-ijpa.com/index.php/pedagogoji/article/view/20>

Gençlik Merkezleri ve Halk Eğitim Merkezleri' nde verilen çalgı eğitiminin karşılaştırmalı incelenmesi

- Kaya, E. (2015). Türkiye'de Halk Eğitimi Merkezleri. [Special Issue]. *International Journal of Science Culture and Sport. Proceedings of the 4th ISCS Conference*. Part A.269-277. <https://doi.org/10.14486/IJSCS289>
- Kılınç, S. (2017). *Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü öğrencilerinin çalgı çalışma motivasyonlarını etkileyen unsurlar*. (Tez No. 480673) [Yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi-Kayseri]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Özmenteş, S. (2005). Müzik eğitiminin boyutları ve çalgı eğitimi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 6 (9), 89-98.
- Sabancı, A. ve Rodoplu, D. E. (2013). Halk Eğitim Merkezlerinin denetiminde karşılaşılan sorunlar. *E-international Journal of Educational Research*, 4(2), 61-77.
- Sözbilir M. (2010). Nitel araştırmada veri toplama araçları-III. <https://fenitay.files.wordpress.com/2009/02/10-nitel-arac59ftc4b1rmada-veri-toplama-arac3a7larc4b1-iii-dokc3bcmanlar-yazc4b1lc4b1-sesli-veg3b6rc3bcntc3bclc3bcc4b1-ve-mecazlar.pdf>
- Şen, Y. ve Akçay, Ş. Ö. (2021). Individual instrument practice habits of professional music education students. *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 6(13), 1311-1342. <http://dx.doi.org/10.35826/ijoecc.408>
- Şirin, A. (2008). *Halk eğitim merkezlerinin sanat eğitimi bağlamında yetişkin eğitimindeki yeri ve önemi*. (Tez No. 219233) [Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi-Konya]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı (GSB). (2022a). *Gençlik Merkezleri*. <https://www.gsb.gov.tr/Sayfalar/3150/3135/birim-hakkinda.aspx>
- T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı (GSB). (2022b). *Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü*. <https://ghgm.gsb.gov.tr/Sayfalar/3275/3181/mevzuat.aspx>
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) (2018). *Hayat boyu öğrenme kurumları yönetmeliği*. http://hbogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_04/11093946_MEB_HBO_KU_RUMLARI_YNETMELYYY.pdf
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2011). Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname. *Resmî Gazete*, (28054).
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2010). Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği. *Resmî Gazete*, (27587).
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2022). *Yaygın eğitim kurs programları*. <https://eyaygin.meb.gov.tr/download.ashx?fileID=3628-3776>
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2014). *2012-2013 yılı yaygın eğitim istatistikleri*. Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası.

- Türkoğlu, A. ve Uça, S. (2011). Türkiye’de Halk Eğitimi: Tarihsel gelişimi, sorunları ve çözüm önerileri. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2 (2), 48-62.
- Uçan, A. (1997). *Müzik eğitimi temel kavramlar-ilkeler-yaklaşımlar*. Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uçan, A. (2005). Genel müzik eğitiminde geleneksel müziklerimizin yeri ve önemine genel bir bakış. *1. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu* içinde (ss.1-39). Yüzüncü Yıl Üniversitesi. Van
- Uslu, M. (1998). *Türkiye’de çalgı eğitiminin yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi*. (Tez No.78333) [Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi
- Uslu, M. (2019). Müzik eğitimi aracılığıyla aynı yaş gruplarının sosyo-kültürel değişimlerinin ve gelişimlerinin sağlanması. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 3(8), 197-202. <https://dergipark.org.tr/en/pub/iujad/issue/8727/614908>
- Yeşilyurt, E., Coşkun, Ö. F., Boğar, Y., Kurt, U., Akyıldız, S. T., Yaraş, Z., Doğruer, Ş. Ş., Güler, G., Bedel, A., Kaya, V. D., Dağyar, M., Eroğlu, M., Bayar, A., Kürkcü, R., Cansever, B. A., Bozdağ, F., Kasalak, G., Ozan, C., Demirkaya, H., Ünal, O., ... Aytaç, A. (2020). *Eğitim sosyal ve beşeri bilimlerine multidisipliner bakış*. Güven Plus Grup Danışmanlık A.Ş.

EXTENDED ABSTRACT

1. Introduction

Youth centers were established with the circular published in the Official Gazette on 13.07.2003. With the establishment of the Ministry of Youth and Sports in 2011, it was affiliated with this institution under the name of the General Directorate of Youth Services. Youth Centers, which provide sports, arts and cultural services and facilities to citizens of all age groups, have undertaken important responsibilities in order to prepare young people for life and to ensure their physical, social and mental development. Public Education Centers, on the other hand, have a more rooted history than Youth Centers. In the first years of the Turkish Republic, public education was carried out with institutions such as “public schools”, “public classrooms” and “public houses”. Public Education Centers, which were connected to the unit created under the name of "General Directorate of Lifelong Learning" with the latest administrative regulation, operate under the Ministry of National Education. This study aims to examine the differences and similarities of instrumental education by comparing which are in Erzurum city and surrounding cities (Agri, Hakkari, and Van) Youth Centers and Public Education Centers.

2. Method

Gençlik Merkezleri ve Halk Eğitim Merkezleri' nde verilen çalgı eğitiminin karşılaştırmalı incelenmesi

In this study, the phenomenology method from qualitative research was used. The phenomenon focused on in this research was determined as "instrument training given in Youth Centers and Public Education Centers". This study was conducted in 16 institutions, 8 of which are Youth Centers and 8 of which are Public Education Centers, which provide amateur music education in Erzurum, Ağrı, Van and Hakkari provinces. The data of the research were collected through face-to-face interviews with 28 teachers who gave instrument lessons in the Youth and Public Education Centers in the provinces determined within the scope of the study. In the research, an interview form consisting of 16 open-ended questions was used. The questions in the interview form were collected in two groups. In the first group, there are questions about the demographic characteristics, background, and professional experience of the teachers. In the second group, questions about the specific characteristics of instrument education, the problems related to the functioning of the institution, and the issues related to the students were included. The obtained data were analyzed with content analysis from qualitative analysis methods and frequency and percentage from descriptive statistics methods.

3. Findings, Discussion and Results

As a result of the study; It was determined that guitar, reed, piano, and violin instruments were the most studied among the instruments taught in both the Youth Centers and the Public Education Centers. The general condition of the buildings, the general physical structure of the classrooms, and the suitability for instrument training were very important parts of the teachers in both the Youth Centers and the Public Education Centers; It has been determined that they think that their institutions are sufficient in terms of equipment such as seating arrangement and wood. In the context of the aims and objectives of instrument training courses; It was seen that the answer to socialization and self-confidence was given the most in terms of the Youth Centers' teachers. The most frequently expressed purpose and target in the Public Education Centers were determined as providing positive social activity and making use of free time. In both types of training centers, it has been observed that most of the trainers use both the theoretical explanation and demonstration method in the instrument training process. It has been determined that the most used course material by most of the trainers in both the Youth Centers and the Public Education Centers in the instrument training process is the method/etude/module. It has been determined that the teachers teaching in both institutions have a curriculum that they use, but most of the time they do not comply with this curriculum and implement their plans. At the end of the course at the Youth Centers, it was determined that the generally participants did not measure and evaluate and/or made a general self-evaluation. In the Public Education Centers, it was determined that most of the teachers make an exam at the end of the course. In both the Youth Centers and the Public Education Centers, a course

completion certificate is usually given at the end of the instrument training process. It was determined that participation in instrument training courses in both institutions was evaluated as good and very good (intensive), and the trainees in both institutions were mostly prepared for the lessons. It has been determined that various concerts and similar events are held mostly during or at the end of the education period in both the Youth Centers and the Public Education Centers while the most frequently stated problem in the Youth Centers was the insufficient number of instruments used in the lessons, it was determined that no problems were encountered in the Public Education Centers. It has been determined that most of the teachers in the Youth Centers and all of them in the Public Education Centers are adversely affected by the COVID-19 pandemic conditions.

4. Suggestions

Considering the indisputable value of music education in cultural development, public opinion should be formed through various means of communication so that it can gain the value it deserves and increase its prestige in the eyes of large masses of people. The public should be made more aware of the benefits of music and how it positively affects their physical, mental and spiritual development, so that children and young people should be more consciously involved in activities such as art and sports, especially music.

In both types of non-formal education institutions, most of the music teachers stated that they could not fully implement the standard music education curriculum. It can be said that making these curricula more suitable for practical application and field conditions will have positive results in terms of both student motivation and dissemination of instrument education.